

Тарих / История / History

ЎЗБЕКИСТОНДА ТИББИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ОЛИМА
ВА РАҲБАР ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЎРНИ

Шахло Убайдуллаева

Мустақил изланувчи,
Қарши давлат университети

<https://doi.org/10.37547/jcass/volume02issue03-a11>

Аннотация: Мақолада мустақиллик йилларида Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш тизимидағи ислоҳотлар ва унда хотин-қизларнинг ўрнини илмий тадқиқ этишда раҳбар аёллар фаолияти таҳлили юзасидан назарий хуласалар берилган.

Калит сўзлар: Тиббиёт соҳасида олиб борилган илмий-тадқиқот ишлар, педиатрия соҳасидаги илмий-амалий ишлар, Ҳалқаро форум, Юнесеф технологияси, Республика Гастроэнтерология илмий бўлими, амалий лойиҳалар.

РОЛЬ УЧЕНЫХ И ЛИДЕРОВ В РАЗВИТИИ МЕДИЦИНЫ В УЗБЕКИСТАНЕ

Шахло Убайдуллаева

Аннотация: В статье представлены теоретические выводы о реформах системы здравоохранения в Узбекистане за годы независимости и дан анализ роли женщин-лидеров в научном изучении роли женщин в ней.

Ключевые слова: Исследования в области медицины, исследования в области педиатрии, Международный форум, Технологии ЮНИСЕФ, Республиканское научное отделение гастроэнтерологии, практические проекты.

THE ROLE OF SCIENTISTS AND LEADERS IN THE DEVELOPMENT OF MEDICINE IN
UZBEKISTAN

Shahlo Ubaydullaeva

Abstract: The article provides theoretical conclusions on the reforms in the health care system in Uzbekistan during the years of independence and the analysis of the role of women leaders in the scientific study of the role of women in it.

Keywords: Research in the field of medicine, research in the field of pediatrics, International Forum, UNICEF Technology, Republican Scientific Department of Gastroenterology, practical projects.

Тарих / История / History

Кириш

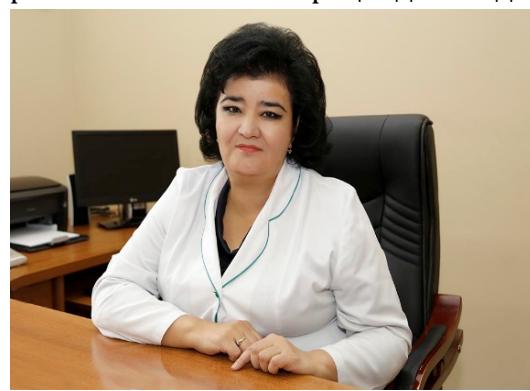
Тарих шундай фанки, бунда ўтмиш ҳақидаги турли ахборотлар ҳаққоний ўрганилади, тизимлаштирилади ва умумлаштириб, якуний хуносалар чиқарилади. Тарих оғзаки, ёзма ёки моддий шаклда халқ хотирасида авлоддан авлодга ўтади, унинг саҳифаларида ҳар бир даврдаги мавжуд тузум, сиёсий, ижтимоий-иктисодий ва маданий ҳаёт, атроф-муҳит, миллий ва маданий анъаналар, урф-одатлар ҳақида яққол тасаввур ҳосил қилишга имкон яратадиган лавҳалар акс эттирилади. Хусусан, мустақиллик даври тарихий воқеалари ва жараёнлари ижтимоий-гуманитар фан мутахассислари асарларида ўз ифодасини топди. Иттифоқнинг тарқалиши ва тарих саҳнасида янги давлатларнинг пайдо бўлиши, ижтимоий ва миллий масалаларда зиддиятларнинг кучайиши билан ижтимоий-гуманитар фанларнинг, хусусан, тарих фанининг ҳам роли ортди. “Гуманитар фанларни илғор марраларга олиб чиқиш ҳам муҳим йўналишларданdir.

Ўзбекистонда мустақиллик даврида тарих фанига бўлган эътибор ҳар қачонгидан ҳам кучайиб, уни ўрганиш ва ўқитишида янги-янги талаблар қўйилда. Шу ўринда Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти И. А. Каримовнинг қўйидаги сўzlарини келтириш жоиз: “Тарих хотираси халқнинг, жонажон ўлканинг, давлатимиз худудининг холис ва ҳаққоний тарихини тиклаш миллий ўзликни англашни, таъбир жоиз бўлса, миллий ифтихорни тиклаш ва ўстириш жараёнида ғоят муҳим ўрин тутади”¹. Тарих фани мустақиллик шароитида миллий ғояни ривожлантиришга хизмат

қилиб, халқнинг ўзлигини англаш ва ватанпарварлик туйғуларини шакллантиришга ёрдам бериши лозим. Жамият ва давлат тараққиёти кўп жиҳатдан турли соҳалар ривожланишига боғлиқ. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш тизими тараққиёти фаолият кўрсатаётган кадрларга боғлиқ бўлиб, улар муайян соҳасининг асосий таянч нуқталаридан биридир. Жумладан, ижтимоий ҳаётда тиббиёт кадрлари муҳим ўрин эгаллаб, улар зиммасига инсонлар саломатлигини сақлаш, касалланиб қолганларни даволашдек масъулиятли ва шарафли вазифа юкланди. Бу тадбирларда албатта хотин-қизлар катта роль уйнамоқда. Ўзбекистон хотин-қизлари орасида тиббиёт соҳасида фаолият олиб бораётган етук малакали раҳбар кадрлар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш тизимидағи ислоҳотлар ва унда хотин-қизларнинг ўрнини илмий тадқиқ этишда раҳбар аёллар фаолияти таҳлил этилди.

Асосий қисм

Ўзбекистонда мустақиллик йилларида тиббиёт соҳасида олиб борилган илмий-тадқиқот ишлари мазмун ва моҳияти таҳлил этилганда, қатор ижобий натижалар қайд этилди.

¹ Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва

тараққиёт кафолатлари.– Тошкент: Ўзбекистон, 1997.– Б.140.

Тарих / История / History

Тиббиёт соҳаси олималарининг тадқиқотлари натижасида оналик ва болаликни муҳофаза қилиш муаммолари, болалар гастроэнтерология ва нутрициологиядаги муаммоларни ўрганишга ва уларни ечимини топишга қаратилган илмий ишлар олиб борилди ва Ўзбекистон илм-фан ривожига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиди. Жумладан, Тиббиёт фанлари доктори, профессор Д.И.Аҳмедова 1989 йилда “Чақалоқларда гемолитик касаллигигини мажмуа даволашда бензонални қўлланилишини клиник жиҳатдан асослаш” мавзусида тиббиёт фанлари доктори илмий даражасини олиш бўйича диссертацияни, 1998 йилда эса “Чақалоқлар гемолитик касаллиги: даволаш ва реабилитациясининг патогенетик қирралари» мавзусида тиббиёт фанлари доктори илмий даражасини олиш бўйича диссертацияни ҳимоя қилди. 2002 йилда профессор илмий унвонига эга бўлган Дилором Аҳмедова илмий раҳбарлигига фундаментал, илмий-амалий ва инновацион грантлар бажарилди ва бажарилмоқда. 300 дан ортиқ илмий мақолалар, 2 та монография, 4 та кашфиётга авторлик гувоҳномаси олинган. Илмий-тадқиқот ишларининг натижалари Ўзбекистонда, шунингдек бошқа давлатларда педиатрия амалиётида қўлланилмоқда ва улар саломатликни мустаҳкамлаш, болалар ўртасида касалланиш ва ўлимни камайтиришга, шунингдек республикамизда ўсиб келаётган авлодни баркамол ривожланишига имкон беради. Унинг раҳбарлигига педиатрия ихтисослиги бўйича 3 та фан доктори ва 13 та фан номзоди тайёрланган.

Бугунги кунда Д. Аҳмедова Ўзбекистон педиатрлар

ассоциациясининг раиси, Европа педиатрлар ассоциациясининг аъзоси, Ҳалқаро форумлар иштирокчиси, ҳалқаро ва республика илмий форумлар ташкилотчидир. У, таниқли оима ва ташкилотчи сифатида ҳалқаро ташкилотлар ўртасида, яқин ва узоқ хорижий мамлакатлар ҳамкарабалари ўртасида катта обрў эътиборга эга. Д.И.Аҳмедова Россия Академиясини тиббиёт техника фанларини ҳақиқий аъзоси (академик) этиб тайинланди. Унинг фаолияти она ва болани муҳофаза қилиш борасида нафақат тиббий масалалар ечимиға, балки ижтимоий масалалар ечимиға ҳам қаратилган. Ҳалқ таълимининг етакчи мутахассислари, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва жамоа ҳамда нодавлат ташкилотлар билан биргаликда Д.И. Аҳмедова болаларни ижтимоий муҳофаза қилишни такомиллаштиришда (етим болалар, ота-она меҳридан маҳрум болалар, ногиронлар) ва болалар хукуқи кафолатини таъминлашда катта ишлар бажармоқда.

Аҳмедова Д.И. томонидан ЖССТ/ЮНИСЕФ технологияси ва илмий-текширишлар асосида болаларга соғлиқни сақлашнинг бирламчи бўғинида тиббий хизмат қўрсатиш сифатини ошириш бўйича бир қанча пакет илмий тадқиқотлар ишлаб чиқилди (болаларнинг ўсиши ва ривожланиши мониторинги, соғлом ва касал болаларнинг овқатланиши). Булар республика бўйича амалиётга тадбиқ этилмоқда.

Аҳмедова Д.И. республиканинг жамоа ва сиёсий ҳаётида фаол иштирок этди. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг “Бола хукуқларининг кафолатлари тўғрисида”(2008), “Аҳоли ўртасида микронутриент етишмаслиги

Тарих / История / History

профилактикаси тўғрисида"(2010) ва Ўзбекистон Республикаси Президенти, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қатор қарорлари лойиҳасини ишлаб чиқиша фаол қатнашди. Врач-педиатр, олима, соғлиқни сақлаш ташкилотчиси, профессор Д.И.Аҳмедова кўплаб халқаро ва республика илмий анжуманларининг ташкилотчиси ва қатнашчиси, МДҲ давлатлари педиатрия федерацияси пленуми аъзоси бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ва халқ таълими аълочиси сифатида Тош ПТИ қошидаги "Оналик ва болалик" Ихтисосластирилган Кенгаш раисининг ўринbosари лавозимида фаолият юритиб келди. У илмий-педагогик ва профессионал жиҳатдан тайёрловнинг барча босқичларини ўтди (2006 йилдан 2010 йилгача – ТошПТИ илмий ишлар бўйича проректори, ҳозирда ТошПТИ 2-сонли госпитал педиатрия кафедраси мудири), юқори профессионал мутахассис, бўлиб ҳисобланади. 2001-2006 йй. ва ҳозирга қадар Республиканинг бош педиатри, 2010 йилдан 2012 йилгача Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги оналар ва болаларни муҳофаза қилиш Бош бошқармасига раҳбарлик қилди. 2012 йилнинг июн оидан ЎзРССВ РИПИАТМ директори этиб тайинланди. Ўзбекистоннинг тиббиёт фанига ва жамоат соғлиқни сақлашига кўрсатган хизмати ва катта ҳиссаси учун Ҳукуматимиз томонидан "Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги 20 йиллиги" кўкрак нишони билан тақдирланган.

Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш тизимида гастроэнтерология соҳаси ривожи илмий ва тарихий тадқиқ этилди. Дастлаб Гастроэнтерология илмий бўлими клиник бўлим билан биргаликда 1979 йил ташкил қилинган.

Гастроэнтерология бўлимида 25 та ўрин бўлиб, (йил давомида бўлимдан 1040 тагача bemor ўтади) сурункали ошқозоничак касалликлари билан касалланган болалар учун мўлжалланган. Бўлимда Республикализнинг турли худудларидан ва чегарадош Республикалардан (Козоғистон, Тожикистон) bemor болалар ётқизилади. Турли йиллар давомида илмий бўлимга т.ф.д. Bodня И.А., т.ф.д. Л.В.Климанская, т.ф.н. доцент Ф.Х. Абызгильдина, доцент Д.У. Усманов., доцент М.Н. Ахмедовлар раҳбарлик қилганлар. 2001 йилдан бошлаб профессор А.Т. Камилова бўлимга раҳбарлик қилмоқда. Камилова Алтиной Турсуновна 325 та илмий ишларнинг муаллифи бўлиб, шулардан 139 таси мақола, 6 таси монография, 18 таси услубий тавсиянома, 2 таси клиник кўлланма, 6 та врачлар учун кўлланма, 4 та ихтиро учун патент, 5 та электрон ҳисоб машиналари учун дастур, 1 та тиббиёт фанлар доктори ва 6 та тиббиёт фанлари номзоди тайёрлади. Тиббиёт фанлари доктори, профессор Камилова Алтиной Турсуновна Республика Гастроэнтерология илмий бўлими раҳбари фаолияти билан бир қаторда, 3 та докторлик диссертациялари учун илмий консультантлик ишларига раҳбар қилди. Шунингдек, Республика болалар гастроэнтерологлари ва нутрициологлари уюшмасининг бошлиғи ва "Вопросы детской

Тарих / История / History

диетологии " журналиниң таҳририят аъзоси (Москва Россия) ҳамдир.

Гастроэнтерология бўлимини илмий йўналишларини ташкил қилинишидан бошлаб, анчагина илмий ходимлар иш олиб бордилар, кейинчалик улар кафедра, клиника мудирлари ва соғлиқни сақлаш ташкилотчилари даражасига етдилар. Бўлимда 6 та тиббиёт фанлари докторлари ва 20 та тиббиёт фанлари номзодлари тайёрланди. Ҳозирги вақтда ошқозон-ичак касалликлари бўлимида 8 та илмий ходим ва 2 та врач ординаторлар илмий изланиш ва даволаш ишларини олиб бормоқда. Бўлимнинг илмий дастурлари болалар гастроэнтерология ва нутрициологияларидаги муаммоларни ўрганишга ва уларни ечимини топишга қаратилган. Камилова А.Т. раҳбарлигига турли йилларда болаларда ингичка ичак энзимопатияларининг тарқалиши, қиёсий ташхиси, давоси, шунингдек, З.М.Абдужабарова, И.О.Уварова, О.В Ким иштирокида ичак энзимопатияларининг ичакдан ташқари намоёнлари: метаболик остеопатия, жигарнинг шикастланиши ўрганилди; целиакия касаллигига мемранада хазм бўлиш ва сўрилишни коррекция қилишнинг янги усуслари ишлаб чиқилди. 2003-2005 йилларда С.А Пазылова, Х.Т. Каюмова, Д.А Абдуллаева, М.Ш. Бабаджанова иштирокида бўлима Helicobacter Pylori ассоциирланган гастродуоденал патологияларни тарқалиши, уларни ташхислаш ва даволашни, гастроэндоскопик кўринишларини, болалар ва ўсмирларда гастроэзофагиал рефлюкс касаллигини ўрганиш бўйича илмий изланишлар олиб борилган.

Олималар И.М Аҳмедова., З.Е Умарназарова., З.М. Абдужабарова Н.Р

Алиевалар томонидан 2006-2008 йилларда болаларда ингичка ичак энзимопатияларида гормонал ва метаболик ўзгаришлар, болаларда ингичка ичак энзимопатияларининг клиник патоморфози ва анемияларнинг патогенетик давоси, Ўзбек популяциясида болалардаги целиакиянинг иммуногенетик ва морфологик фенотиплар ассоциацияси, болалар целиакиясида Bcl ва p-53 оқсилларининг клиник-прогностик аҳамияти ўрганила бошланди. 2009-2011 йилларда Д.Х Дўстмуҳамедова болаларда энтерал етишмаслиқда хужайра энергетикаси бузилишининг диагностикаси ҳамда уни даволаш усусларини ишлаб чиқиш устида ишлади. Ишлар институтлараро грант асосида ИХРВ ва Миллий университет билан биргалиқда олиб борилди. Олинган маълумотлар республика ҳамда халқаро конгрессларда маълум қилинди, бўлим томонидан ишлаб чиқилган тадқиқотлар натижалари бир неча марта Республика инновацион ғоялар ярмаркаларига тақдим этилди. Амалий тадқиқотлар инновацион ишларда давом эттирилди. 2006 йилларда "Овқат ҳазм қилиш органлари касал бўлган болалар мисолида ногирон болаларнинг тиббий-ижтимоий реабилитацияси Миллий моделини жорий этиш" мавзусида, 2013-2014 йилларда "Болаларда чўзилувчан диареяларни аниқлаш ва даволаш усусларини жорий этиш" мавзусида грант бўйича иш олиб

Тарих / История / History

борилди. Ҳозирги пайтда Камилова А.Т. раҳбарлигига иккита амалий лойиҳа: “Болаларда озиқ-овқат аллергиясининг гастроинтестинал шакллари: Т-хужайралар регуляторли субпопуляциясининг патогенетик аҳамияти” мавзусидаги ҳамда ёш олимларнинг “Болаларда ичак касалликларида витамин Д танқислигининг клиник-патогенетик аҳамияти” мавзусидаги амалий гранти бўйича ишлар олиб борилмоқда.

2008 йилда бўлимнинг ташаббускор гурухи ходимлари томонидан болалар гастроэнтерологлари ва нутрициологлари Жамоат бирлашмаси тузилиб, унинг филиаллари Жиззах, Самарқанд ва Бухоро шаҳарларида ташкил этилди. 2013 йилда Жамоат бирлашмаси гастроэнтерологларнинг Жаҳон ташкилоти таркибига кирди. Жамоат бирлашмасининг раиси проф. Камилова А.Т. 2014 йилда жамоат бирлашмасининг фаолияти Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий-иктисодий ривожланиш дастурларида фаол иштироки учун ташаккурнома олишга сазовор бўлди. Гастроэнтерология бўлими тамонидан тиббий ёрдам кўрсатишнинг турли босқичларида болалар овқат ҳазм қилиш аъзолари касалликларини аниқлаш ва даволаш стандартлари ишлаб чиқилди. Илмий-амалий тадқиқот ишлар бўйича ҳалқаро ҳамкорликни ривожлантириш, СНГ ва хорижий мамлакатлар жумладан, Россия, Швеция, Италия, Туркия, Украина, Озарбайжон, Қозоғистон, Қирғизистон ва бошқалар давлатлар

билан ўзаро илмий -амалий алоқаларини мустаҳкамлаш йўналишида ишлаб келмоқда.

Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш тизимида раҳбар ва оима хотин-қизларнинг ўрни беқиёс деб айтиш мумкин. Соғлиқни сақлаш соҳасини ривожлантириш, тиббиётнинг айrim ихтисосликларининг йўлга қўйилиш тафсилотлари, тизим илмий-амалий салоҳияти щунингдек, кадрлар масаласига доир материаллар таҳлил этиш асосида хулосаланди. Тиббиёт соҳасидаги хотин-қизлар фаолияти тўғрисидаги маълумотлар Ўзбекистонда мустақиллик йилларида соғлиқни сақлашнинг турли йўналишларида амалга оширилган ишларни таққосий таҳлил қилиш имконини берди. Тадқиқот ишлари натижасига кўра, мустақиллик йилларида Ўзбекистон тарихи фани янги услугубий тамойиллар асосида яратилган асарлар билан бойиб борди. Уларда соғлиқни сақлаш соҳасига бир томонлама ёндашув услугудан воз кечилиб, башарий қадриятлар ва миллий манфаатлар нуқтаи назаридан туриб ижтимоий ҳаёт тарихининг турли даврлари ва йўналишларини ўз ичигаолган илмий мақолалар,²

² Асадов Д. А., Даминов М. А., Степанянц Р. И., Менликулов П. Р., Нарзықулова С. А. Медицинский и социальный аспекты снижения материнской смертности в регионе с высокой рождаемостью // Медицинский журнал Узбекистана. – 1992. – № 11-12. – С. 6 – 9; Ғуломов Н. Тарихга айланган

кунлар // Сиҳат-саломатлик. – 1998. – № 2. – Б. 4 – 6; Каримов Т. Жамият, оила, соғлом авлод // Сиҳат-саломатлик. – 1998. – № 3. –Б. 10 – 12; Асадов Д.А. Жовлиев А.А. Болалар жарроҳлигига асос солган олим // Педиатрия.– 1998.– № 4. –Б. 89 – 91; Ҳўжаев А. Камилова Ж. Сил ва унинг

Тарих / История / History

монография³ ва коллектив монографиялар⁴ чоп этилди ҳамда диссертациялар⁵ ҳимоя қилинди. Мустақиллик йилларида Ўзбекистон тарихини ўрганиш учун янги имкониятлар яратилиб, тарихий воқеа ва ҳодисаларга баҳо беришда фикрлар хилма-хиллигига кенг йўл очилди. Тарихий тадқиқотлар учун янги

методология ишлаб чиқилиб, тарихни ўрганиш тамойилари, усуслари ва ёндашувлари борасида ҳам ўзгаришлар юз бермоқда. Жамият ҳаётининг энг муҳим бўғини ҳисобланган ижтиомий соҳа, хусусан, соғлиқни сақлаш тизими ишини ривожлантириш ва такомиллаштиришга кучли эътибор қаратилмоқда. Бу эса Ўзбекистонда

профилактикаси // Sihat-salomatlik. 2013.- № 1. – Б. 26; Кенжабоева Д. Халқ табобати // Sihat-salomatlik. -2013. – №3.- Б.31; Умарова Г. Табиат дориҳонаси // Sihat-salomatlik.- 2013.- № 9. – Б. 12.

³ Қодиров А. А. Тиббиёт тарихи. – Тошкент: Ибн Сино, 1993; Каримов У.И. Очерки медицины в Средней Азии (в том числе в Узбекистане) с древнейших времен до середины XIX в // Исследования по истории, истории науки и культуры народов Средней Азии. – Ташкент, 1993; Алимова Д., Голованов А. Ўзбекистон мустабид совет тузуми даврида: сиёсий ва мағкуравий тазиёқ оқибатлари (1917 – 1990 йй.). – Тошкент: Ўзбекистон, 2000; Искандаров Т. И. История развития НИИ санитарии, гигиены и профзаболеваний за 70 лет (1934 – 2004 гг.). – Ташкент, 2004; Шодиев Т. Шаҳрисабзда тиббиёт тараққиётининг нурли йўли. – Қарши, 2004; Турсунов С.Н. ва бошқалар. Сурхондарё тарихи. – Тошкент: Шарқ, 2004; Самарқанд тиббиёти тарихи. I – II китоблар. Н. И. Хўжаев таҳрири остида. – Тошкент: Фан, 2007. –Б. 171– 178; Шодмонова С. Туркестон тарихи – матбуот кўзгусида (1870 – 1917 й.). – Тошкент: Yangi nashr, 2011; Унинг ўзи. Ўзбекистон шаҳарларида трансформация жараёнлари (1917-1941 й.). – Тошкент: Адабиёт учқунлари, 2015; Давлетов С.Р. Ўзбекистондаги экологик вазият ва унинг ижтиомий муаммолари (XX асрнинг иккинчи ярми – XXI аср боши). – Тошкент: Фан, 2012; Раҳмонов К. Бухоро Халқ Совет Республикаси тарихи матбуот саҳифаларида (1920 – 1924 й.). – Тошкент: Abu matbuot-konsalt, 2012; Махмудов М. История медицины и здравоохранения Туркестана, Бухары и Хорезма (1865-1924 г.г.) – Тараз, 2015; Ражабов Қ., Иноятов С. Бухоро тарихи. – Тошкент: Tafakkur, 2016; ва бошқалар.

⁴ Ўзбекистоннинг янги тарихи. 2-китоб. Ўзбекистон совет мустамлакачилиги даврида. Илмий муҳаррир: М.Жўраев.– Тошкент : Шарқ, 2000; Туркестан в начале XX века: к истории истоков национальной независимости. Научный

редактор: Раджапова Р.Я.. – Ташкент: Шарқ, 2000; Тарих шоҳидлиги ва сабоқлари: чоризм ва совет мустамлакачилиги даврида Ўзбекистон миллий бойликларининг ўзлаштирилиши. Лойиҳа раҳбари ва масъул муҳаррир: Алимова Д.А.. – Тошкент: Шарқ, 2001; ва бошқалар.

⁵ Махмудов М. М. Становление и развитие медицины и здравоохранения в Средней Азии (1867 – 1924 гг.). Автореф. дис... докт. ист. наук. – Ташкент, 1992; Эргашева Ю. А. Культура Узбекистана: состояние, тенденции и проблемы развития. (50-60-е годы). Автореф. дисс... докт. ист. наук. – Ташкент, 1998; Ҳазраткулов А. Социальные проблемы Узбекистана и пути их решения: специфика, опыт, перспективы (1971 – 1990 гг.). Автореф. дис... докт. ист. наук. – Ташкент, 1993; Исмаилов О. Развитие здравоохранения в Республике Каракалпакстан (XIX – XX вв.). Автореф. дис... канд. мед. наук. – Ташкент, 1996; Муминова Г. Э. Медицина и здравоохранение Узбекистана: проблемы и последствия (1946 – 1990 гг) (На примере южных областей Узбекистана). Автореф. дис... канд. ист. наук. – Ташкент, 2000; Аллабергенов К. История организации профилактики чумы в Каракалпакстане в XX веке. Автореф. дис... канд. ист. наук. – Нукус, 2001; Махсумов М. Д. Этапы развития охраны материнства и детства в Республике Узбекистан после Второй мировой войны (1946 – 2004 гг.). Автореф. дис... канд. мед. наук. – Ташкент, 2006; Расулов Н. Ф. История развития педиатрии в Узбекистане. Автореф. дис... канд. мед. наук. – Ташкент, 2006; Шадманова С. Б. Вопросы социально-экономического и культурного положения Туркестана на страницах периодической печати. Автореф. дисс... докт. ист. наук.– Ташкент, 2011; Давлетов С.Р. XX аср иккинчи ярми – XXI аср бошида Ўзбекистонда экологик вазият ва унинг ижтиомий муаммолари. Тарих фанлари доктори (DSc) диссертацияси автореферати. – Тошкент, 2018 ва б.

Тарих / История / History

турли тарихий даврларда аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ишида хотин-қизлар томонидан амалга оширилган ишларнинг чора-тадбирлари ва уларнинг натижаларини тарих фани нуқтаи назардан тадқиқ этиш зарурятини келтириб чиқарди. Тиббиёт соҳаси тизимида олимга ва раҳбар хотин-қизлар масаласи илмий равишда тадқиқ этишнинг долзарблиги Ўзбекистонда мустақиллик йилларида соғлиқни сақлаш соҳаси тарихини илмий асосда ўрганиб чиқиш учун туртки бўлди.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 2017 йил 7
февралдаги 4947-сон фармонининг 1

иловасида келтирилган “2017 – 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”.

2. Ўзбекистон Республикаси Ш.Мирзиёевнинг Президенти тиббиёт соҳасидаги долзарб масалалар муҳокамасига бағищланган йиғилишдаги нутқи. /Халқ сўзи.-2017-13 декабрь.
3. Оналик ва болалик давлат эътиборида // Соғлом авлод, 2003, 23-29 январь.- Б.1-3.
4. Жамолова Г. Оила соғлом бўлса, жамият янада кучлидир // Sihat-salomatlik. 2013, 1-сон.- Б.2.